

Варламова Н.А.

*вихователь Кирилівської ЗОШ I ступеня «Золота рибка»
Якимівської районної ради Запорізької області*

ОГЛЯД ІНДИВІДУАЛЬНОЇ МАНЕРИ ПИСЬМА ЮРІЯ МУШКЕТИКА

***Анотація.** У науковому дослідженні вказано на те, що письменник майже постійно у своїй творчості виступає в ролі історика, для якого цінними є деталі. Тексти Юрія Мушкетика відтворюють його внесок в скарбницю української літератури, тим самим змушують читачів міркувати над кожною подією в житті. Історичні твори митця розкривають читачеві морально-етичні аспекти людської суті, самої душі. Ключовим феноменом поняття вольності та свободи в історичних творах письменника є відображення прагнень та мрій українського народу. Поряд із тим, твори Юрія Мушкетика мають психологічний характер, де через настрої, переживання, спогади можна осягнути сутність людського буття.*

***Ключові слова:** Юрій Мушкетик, індивідуальна манера, художня творчість, індивідуальний стиль письма.*

***Varlamova N. Overview of the individual manner of the writing of Yurii Musketik.** The scientific study indicated that the writer almost always acts as a historian in his work, for whom details are valuable. Yurii Mushketyk's texts reproduce his contribution to the treasury of Ukrainian literature, thereby forcing readers to reflect on every event in life. The historical works of the artist reveal to the reader the moral and ethical aspects of the human essence, the very soul. The key phenomenon of the concept of liberty and freedom in the historical works of the writer is the reflection of the aspirations and dreams of the Ukrainian people. Along with that, the works of Yurii Mushketik have a psychological character where through moods, experiences, memories, you can understand the essence of human existence.*

***Key words:** Yurii Mushketyk, individual manner, artistic creativity, individual writing style.*

В українській літературі Юрій Мушкетик відомий як геніальний творець повістей, оповідань, нарисів. Митець у численних книгах порушує питання, які є вічними проблемами для усіх поколінь: це проблеми людської моралі, добра, віри, справедливості, духовного розвитку людини в різні історичні періоди, затверджує ідею поваги і цінності людини до її ідеалів. Юрій Мушкетик, як автор, не приховує від свого читача правдивість життя і добробуту людини: її розчарування, падіння, зневіру та сум'яття [3, с. 48].

Твори письменника гостро-конфліктні з глибоким психологічним підтекстом; охоплюють широкий діапазон історичного минулого, направляють увагу читача задуматись над проблемами буття. Юрій Мушкетик поставив собі за мету відтворити історичну правду, духовну розкутість та національну гордість нації [4, с. 126]. Творчість майстра-прозаїка приковувала щільну увагу критиків – дослідників, які щоразу визнавали стрімкий підйом Юрія Мушкетика, аналізуючи його художні тексти. На виняткову увагу заслуговує історична проза Юрія Мушкетика – майстра, в який він відбувся і відзначився, як неймовірно обдарований письменник – прозаїк, фахівець з історичної минувшини українського народу, нашої України, потаємних аспектів життя того чи іншого періоду в історії, як практик духовного морального всесвіту особистостей-персонажів.

Творчість Юрія Мушкетика представлена в дослідженнях відомих критиків, літературознавців, філософів, психологів. Значну увагу його творчості приділяли такі дослідники: Ю. Ковалів, Л. Ромащенко, О. Білий, А. Шпиталь, В. Яременко, В. П'янов, Є. Гуцаро, І. Семенчук та ін., в яких осмислювали конкретику історичної прози Ю. Мушкетика, зокрема жанрову природу історичних творів та їхньої типології, вивчали питання співвідношення історичної та художньої правди; аналізували і давали свою оцінку специфіці написання та поетиці текстів прозаїка.

Юрій Мушкетик – визначний і визнаний майстер історичної прози. Він опублікував більше десятка романів, низку неймовірних повістей та збірок оповідань. На початку своєї творчої кар'єри на перше головне місце Юрій Мушкетик ставить людську долю, її важливість значення в світі та у самій долі суспільства. Як відомо,

народ складається з окремих людей, тому і долю народу письменник намагається прослідкувати через долю однієї особистості [5, с. 82].

Творчість Юрія Мушкетика заснована на найвищих цінностях для людства. Тих цінностях, які є для людини одвічними орієнтирами в житті і створюють у цьому житті героїзм, мудрість, патріотизм і красу. Своїми текстами митець сподівається підсобити людині віднайти істину, пізнати саму себе та весь світ навкруги.

Сповнений величезним бажанням досягнути і зрозуміти хід історичних подій та тим самим дати можливість наступному поколінню зробити висновки з історичного минулого, Мушкетик через внутрішній світ своїх героїв, заглядає у найпотаємніші куточки людського серця. Таким чином історичний роман вбирає в себе певні ознаки інших різновидів жанру: як роману, так і повісті, а сама історія стає тим фоновим стрижнем, навколо якого розвивається драма: драма життя людей, драма покоління, роду, драма самої держави та її народу [6, с. 134].

Історичні твори Мушкетика відверто розкривають читачеві морально-етичні аспекти людської суті, самої душі. Такі твори, як «Семен Палій», «Яса», «Гетьманський скарб», «На брата брат», «Прийдімо, вклонімося» дають можливість відкрити людську душу як найбільш приховану та ключову сферу сенсу створення; дають оцінку вчинкам та помислам людини; дають можливість оцінити та пізнати самого себе і світ загалом; визначити своє місце й призначення в цьому світі.

В історичних творах Юрія Мушкетика ключовим феноменом поняття вольності та свободи є відображення прагнень та мрій українського народу. Досить чітко прослідковується боротьба героїв – персонажів у творчості письменника за свободу, як особисту, так і народну, національну. При цьому варто зазначити, що ці його герої – персонажі докладають величезні зусилля, щоб отримати бажане, щоб здійснити свої мрії, бо лише свобода і вільний вибір надають можливість виставити життєві цінності [2, с. 106].

Характерна риса творів Ю. Мушкетика базується на асоціативному рівні: автор ніби повертає героїв назад тільки для того, щоб таким чином визвати цілий згусток спогадів. Навіть під час драматичних моментів, зафіксованих у творах, автор знову створює

психологічний настрій у читача, заглиблюючись у недра людської душі, фіксуючи на сторінках навіть найменші зміни як виразу обличчя, так і міміки, жестів своїх героїв. Юрій Мушкетик зображував своїх персонажів в руслі суперечностей, які відпечатують нетлінну розбіжність між пориванням до повного вираження особистості, втіленні прихованої енергії, до тої гармонії, яка відтворюється в свідомості наполегливого спротиву зовнішніх чинників. Митець втілював всі наболілі проблеми людства, вплітаючи їх в історичне минуле і формуючи таким чином характери своїх героїв [7, с. 191].

Можна з упевненістю сказати, що твори Юрія Мушкетика мають психологічний характер, де внутрішній світ героїв, їхній стан, а саме настрої, переживання, спогади, якісь психічні дії, письменник вимальовує з величезною і точною проникливістю. Наприклад, така риса як психологізм, позначилася на жанрових особливостях історичного твору «Гетьманський скарб», у якому відбувається монолог очевидця подій, які зображені в цьому творі. Автор, використовуючи хронотоп та звертаючись до спогадів та роздумів, розширює хронологічні рамки роману, показує характери, які формуються в процесі.

Поряд із психологічним аспектом стоїть і філософське підґрунтя, дійсність якої зображує Мушкетик. Філософія проявляється в самих роздумах будь-то страждання чи самотність, чи страх, чи навіть смерть. Ці два струменя: психологізм та філософія і позначилися на жанровій специфіці та стильовій манері написання романів та повістей Юрія Мушкетика.

До творчих здобутків Юрія Мушкетика належить низка творів, які відображають історичний розвиток і роль людини в цьому розвитку. Автор плідно працює, створюючи проникаючі, мудрі, вдумливі, філософські образи і продовжує шукати нові форми і засоби вираження щодо важливих проблем сучасності, створивши основним об'єктом дослідження особистість. Письменник намагається відтворити різні віхи життя суспільства, розглядаючи вагомі життєві ситуації, змальовує життя різних верств населення. Спостерігаючи особисто за тим, що відбувається навкруги, змальовує героїв з їх реальними і актуальними проблемами [9, с. 239].

Ключовою направленістю художньо-філософських намірів Юрія Мушкетика були пошуки відповідей на одвічні запитання. Письменник порушує такі питання, як зміст людського існування, радість від життя, людське щастя, віру в краще життя, залишивши це в історії на своїх сторінках [1, с. 212]. Юрій Мушкетик використовував народнопоетичну концепцію, яку черпав у скарбниці фольклорної поезії. Письменник розкрився як розважливий аналітик, який здатний сягнути самої суті фактів та явищ. Досліджуючи твори митця, знаходимо новаторські нотки, елементи модернізму, введення оригінальних сюжетних ліній, де не завжди можна провести чітку паралель між традиційними і сучасними методами.

Велика кількість творів письменника спроектована на життя українського народу і самої України. І в цьому житті письменник віднайшов для себе об'єкт для роздумів і красу існування людини. Тому, однією з найважливіших рис творчості Юрія Мушкетика є присутність у ній не лише правдивих історичних фактів, як комплекс подій, а й тих історичних осіб, які здійснювали ці події. Переплетіння реальних історичних постатей з другорядними героями, надають текстам Мушкетика емоційності, виразності, неповторності [8, с. 54].

Письменник майже постійно у своїй творчості виступає в ролі історика, для якого дуже цінною є кожна подробиця, кожен чіткий момент з полотна минувшини, та все ж головним є те, що він прагне осягнути, обдумати все те буття, яке розкривається спраглому до знань погляду Мушкетика. Надзвичайно цікаві, несподівані наповнення текстів динамізують його виклад, який ніби пригальмовує в деяких моментах, цим самим дає можливість поміркувати читачу, поринути в життя різних верств українського населення, виводячи за рамки оповіді. Головним у творчості Юрія Мушкетика є те, що він зобразив читачам історичне минуле, збагативши його сучасним розумінням. Особливістю творчості письменника є поетичність та ліризм, які виринають його з-поміж інших митців української літератури.

Література

1. Білоус П.В. Історія української літератури XI – XVII ст.: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. К.: ВЦ «Академія», 2012. 376 с.

2. Волинський Кость. Літературне сьогодні. Літературні критичні статті. К.: Радянський письменник, 1982. 293 с.
3. П'янов В. З високих вершин: Штрихи до портрета: [Юрій Мушкетик]. Визначні, відомі й «та інші»: Спогади, есеї, нариси / В. П'янов. К.: Український письменник, 2002. 415 с.
4. Ромащенко Л. Жанрово-стильовий розвиток сучасної української історичної прози: основні напрями художнього руху: монографія. Черкаси: Видавництво Черкаського державного університету ім. Б. Хмельницького, 2003. 386 с.
5. Семенчук І. Юрій Мушкетик. Літературний портрет. К.: Бібліотека українця, 1998. 129 с.
6. Шарова Т. Категорія пам'яті в мемуарних творах Василя Бондаря. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Серія: Літературознавство*. 2010. Вип. 1(2). С. 134–140.
7. Шарова Т.М. Історія української літератури I пол. XIX ст. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. 278 с.
8. Шпиталь А. Історична проза Юрія Мушкетика. *Київська старовина*. 1999. № 3. С. 54–56.
9. Sharova T., Posadna T. Самобутність та оригінальність української прози 20-30-х років XX ст. *Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University. Philology Series*. 2018. Т. 2. № 69. С. 239–242.

Гмиря Т.П.

вчитель початкових класів

Опорний заклад «Чаплинський лицей»

Чаплинської селищної ради Херсонської області

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

В. СТУСА

Анотація. У науковому дослідженні представлена творчість В. Стуса, зокрема його рання поезія. Акцентовано увагу на тому, що поета завжди турбували вічні питання – це проблеми боротьби добра зі злом, друзів та ворогів. Безкомпромісність письменника була